

Verslag van de excursie in de jachthaven van Zeebrugge op 17 juni 2006

Catherine Vandercruyssen

Om 10.30 uur onder een stralende zon verzamelden een 15-tal man (en vrouw) en twee jongens zich op de staketsels van de jachthaven van Zeebrugge. Onder de deskundige begeleiding van Hans ontdekten we, sommigen zelfs voor de eerste keer, de wondere wereld onder de stootkussens en de pontons.

Wisten jullie trouwens dat er een verschil is tussen een stootkussen en een fender? Een fender is een houten blok die tussen schepen of tussen het schip en de kade of het ponton gehouden wordt. Een stootkussen geeft meer mee en bestond vroeger uit een zak gevuld met kurk, desnoods een oude autoband, nu zijn het meestal stevige plastic blazen. Omer heeft ons heel wat visserstaal bijgeleerd.

(nvdr: in de praktijk lijkt het zo'n vaart niet te lopen, afhankelijk van het milieu – binnenscheepvaart versus zeescheepvaart, koopvaardij versus visserij of pleziervaart – kunnen de nuances verschillen. Volgens Van Dale is stootkussen een synoniem van fender.)

Maar daarvoor kwamen we niet... Ziehier de lange lijst van wat wij gezien hebben.

Wieren : blaaswier *Fucus vesiculosus*, wakame *Undaria pinnatifida*, af en toe vol gaatjes gemaakt door een gulzige Amfipoden en warrig vederwier *Bryopsis hypnoides*. De kwalen waren niet talrijk op de afspraak. Hans zag één *Nemopsis bachei* en wij zagen twee oorkwallen *Aurelia aurita* en enkele zeedruifjes *Pleurobrachia pileus*. Niet vergeten, het is het meloenkwalletje *Beroë gracilis* dat de zeedruifjes opeet. Wel interessant waren de poliepen van de oorkwal die als een witte waas op de boeien vastgehecht waren. Een heleboel kwalvlootjes *Hyperia galba* waren blijkbaar op hun gastheer aan het wachten, want veel oorkwallen hebben we niet gezien.

Onder de witte boeien langs het staketsel groeiden een heleboel zakpijpen, onder andere enkele die in kolonie leven, zoals de prachtige paarse geleikorst of sterretje *Botryllus schlosseri* en de geelachtige *Aplidium* cf. *glabrum*. De geïntroduceerde *Botrylloides violacea*, met haar prachtig purperen kleur is ook een kolonievormende soort. Kolonievormende zakpijpen hebben elk een eigen opening en een centrale gemeenschappelijke opening in het midden van de kolonie. De anderen zakpijpen, bijgenaamd de pissers, je zult wel weten waarom, zijn afzonderlijk levende diertjes. De doorschijnende zakpijp *Ciona intestinalis* is soms doorschijnend witachtig, maar kan ook prachtig oranje gekleurd zijn. Ze heeft wel altijd een gele rand rond de opening. De Japanse zakpijp of knotszakpijp *Styela clava* is een langwerpige dunne harde geelbruine

zakpijp op een steeltje. De ronde zakpijp *Molgula manhattensis* is bijna bolrond, of wat had je gedacht. De scheve zakpijp *Asciidiella scabra* groeit op zijn zijkant en ligt dus tegen het substraat.

We zagen ook twee sponsen : de paarse buisjesspons *Haliclona xena* en een mini sponsje *Sycon spec.*

Hans zou niet Hans zijn indien hij ons ook niet een heleboel mosdiertjes kon laten zien. Ik noem ze gewoon op: *Alcyonidium mytili*, *Bugula stolonifera*, *Tricellaria inopinata*, *Cryptosula pallassiana* die een oranje harde korst vormt en de harige vliescelpopliet *Electra pilosa*. Deze laatste soort, zo legde Hans uit, kan zich vanuit het midden oprichten en zo een loodrechte structuur vormen ten opzichte van zijn substraat als dat te klein wordt, bijvoorbeeld op een mossel.

Nu de kreeftachtigen. De macho spookkreeftjes *Caprella mutica* hadden natuurlijk het meeste succes. Een actief zwemmende strandkrab *Carcinus maenas* liet zich toch in een netje vangen. Tussen de oesters ontdekten we een penseelkrabje *Hemigrapsus penicillatus*. Ook de geknikte aasgarnaal *Praunus flexuosus* en mooie steurgarnalen werden bewonderd: de gewone steurgarnaal *Palaemon elegans* en de rugstreepsteurgarnaal *Palaemon macrodactylus* te herkennen aan de witte streep die over zijn rug loopt.

Ten slotte: een zeester *Asterias rubens*, mossels *Mytilus edulis*, Japanse oesters *Crassostrea gigas*.

Terugkerend naar de trap kon Hans ons nog zeevonk *Noctiluca miliaris* tonen, roze korreltjes in hoopjes drijvend op het water, maar als het donker is en je verstoort ze, doen duizenden vonkjes de zee oplichten.

De mooiste waarnemingen werden zoals het hoort voor het laatst gehouden, ik bedoel natuurlijk de zeeanemonen. Sierlijke slibanemonen *Sagartia elegans* hadden we al aan de andere kant gezien. Maar helemaal aan het uiteinde van het ponton konden we door de latten heen een heleboel mooie witte Zeeanjeliere *Metridium senile* en enkele zeedahlia's *Urticina felina* bewonderen en zelfs een kleine slibanemoon *Sagartia troglodytes* met zijn fijne witte tentakeltjes.

Visjes konden we spijtig genoeg niet vangen, maar wat een voormiddag, de zee heeft toch nog altijd verrassingen in petto. Bedankt Hans voor al je uitleg en geduld.

**Koningin Astridlaan 106
2550 Kontich**